

ԱՊԱԳԻՆՅ

ԽԳ. ՏԱՐԻ ԹԻ 2395 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 17 ՅՈՒԼԻՍ 2023
• VOL. XLIII, NO 2395 • 17 JUILLET 2023 • MONDAY, 17 JULY 2023

KOMITAS
SALON FUNÉRAIRE

Entrusted for over 25 years

Journey Home™ coverage included with new pre-arrangement contracts* (\$595 value)

www.komitas.ca (514) 331-0400

ԱՏՐՊԵՅՃԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒԱԿԱՆ ՈՒ ԶԱՐՈՋՉԱԿԱՆ ՀՈՂ ԿԸ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԵ ԱՐՅԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԴԵՍ ՆՈՐ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԻՆ ՀԱՍԱՐ

Արցախի Արտաքին Գործոց Նախարարությունը յայտարարություն տարածած է Ատրպեյճանի կողմէն ռազմատենչ ու յարձակողական հռետորաբանության աշխուժացման մասին: Յայտարարության մէջ ըստաւ է.

«Վերջին շրջանին Ատրպեյճանի պետական կառոյցներն ու կառավարութեան կողմէն վերահսկուող լրատուամիջոցները լայնածաւալ ապատեղեկատուական արշաւ սկսած են՝ նըպատակ ունենալով մոլորեցնել միջազգային հանրութիւնը եւ պատրուակ ստեղծել Արցախի Հանրապետութեան եւ անոր ժողովուրդին դէմ նոր յարձակումին համար: Արցախի Պաշտպանութեան բանակին մասին յօրինելով եւ յառաջ մղելով կեղծ խօսոյթներ՝ Ատրպեյճան, ըստ էութեան, ժխտած է Արցախի ժողովուրդի ինքնապաշտպանութեան անքակտելի իրաւունքը եւ կը ձգտի զայն զրկել սեփական անվտանգութեան ապահովման բոլոր միջոցներէն եւ կարելիութիւններէն՝ Պաքուի կողմէն Արցախի խաղաղ բնակչութեան դէմ մշտական սպառնալիքներու եւ զինուորական սադրանքներու պայմաններուն տակ:

Հակառակ այն հանգամանքին, որ Ռուսիոյ Դաշնութեան խաղաղապահ զօրախումբը արցախեան կողմէն հրադարարի խախտում երբեք չէ արձանագրած՝ պաշտօնական Պաքուն կը շարունակէ իր դիրքերը գնդակոծելու մասին կեղծ մեղադրանքներ ներկայացնել Արցախի Պաշտպանութեան բանակի հասցէին եւ միեւնոյն ատեն սաստկացնել յարձակողական ու ռազմատենչ հռետորաբանութիւնը՝ անով իսկ տեղեկատուական եւ քարոզչական հող նախապատրաստելով Արցախի Հանրապետութեան դէմ նոր յարձակումի համար: Անոր մասին կը վկայէ նաեւ այն փաստը, որ Ատրպեյճանի իշխանութիւնները կը շարունակեն հետետողականօրէն մերժել

Շար. - էջ 2

ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆԵԱՆ ՀԵՌԱԽՕՍԱԶՐՈՅՑ ՈՒՆԵՅԱԾ Է ԷՆԹԸՆԻ ՊԼԻՆԵԸՆԻ ՀԵՏ

Երեքշաբթի՝ 11 Յուլիս 2023-ին, ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան հեռախօսազրոյց ունեցած է ԱՄՆ պետքարտուղար Էնթընի Պլինքընի հետ:

Ինչպէս «Արմէնփրէս»-ին տեղեկացուցին ՀՀ կառավարութենէն, զրուցակիցները անդրադարձած են տարածաշրջանի մէջ հաստատուած կացութեան, Հայաստանի եւ Ատրպեյճանի միջեւ խաղաղութեան պայմանագրի շուրջ ընթացող բանակցութիւններուն, Լեռնային Ղարաբաղի հայութեան իրաւունքներու եւ անվտանգութեան ապահովման համար անհրաժեշտ քայլերուն, ներառեալ Պաքու-Ստեփանակերտ երկխօսութեան անհրաժեշտութեան՝ միջազգային գործընկերներու ներգրամամբ:

Վարչապետ Փաշինեան անդրադարձած է Ատրպեյճանի կողմէ Լաչինի միջանցքի ապօրինի արգելափակման հետեւանքով Լեռնային Ղարաբաղի մէջ ստեղծուած մարդկային ճգնաժամի խորացմանը եւ այն յաղթահարելու անհրաժեշտ քայլերուն:

Զրուցակիցները ընդգծած են տարածաշրջանի կայունութեան ու խաղաղութեան ապահովման ուղղութեամբ հետետողական ջանքերու անհրաժեշտութիւնը:

Վարչապետ Փաշինեան վերահաստատած է ՀՀ կառավարութեան հաւատարմութիւնը խաղաղութեան օրակարգին:

ԵԱՀԿ-Ի ԽՈՐԻՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՎԵՅԱԺՈՂՈՎԻ «ՎԱՆՔՈՒՎԸՐԻ ՀՈՉԱԿԱԳԻՐ»-Ը ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԻՆ ԿՈՉ Կ՛ՈՒՂԸ՝ ԱՊԱՀՈՎԵԼՈՒ ԲԵՐՁՈՐԻ ՄԻՋԱՆՅՔՈՎ ՍԱՐԴՈՑ ԵՒ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱԶԱՏ ՏԵՂԱՇԱՐԺԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄԸ

ԵԱՀԿ-ի խորհրդարանական վեհաժողովի 2023 թուականի եզրափակիչ փաստաթուղթը՝ Երեքշաբթի՝ 4 Յուլիս 2023-ին, որդեգրուած Վանքուվըրի հրոշակագիրը Ատրպեյճանին կոչ կ'ուղղէ զինեալ ուժերը դուրս բերելու Հայաստանի գերիշխան տարածքէն, ապահովելու մարդոց եւ ապրանքներու անխոչընդոտ անցումը Բերձորի միջանցքով՝ համաձայն Արդարադատութեան միջազգային դատարանի 22 Փետրուարի որոշումին, նաեւ Ատրպեյճանին կոչ կ'ուղղէ՝ միջազգային ընտանիքին հետ սերտ համագործակցութեամբ դրական օրակարգ ձեւաւորելու Լեռնային Ղարաբաղի հայերու իրաւունքներն ու անվտանգութիւնը երաշխաւորելու նպատակով:

Հրոշակագիրը կոչ կ'ուղղէ նաեւ՝ ազատ արձակելու բոլոր պահուող անձերը եւ ճշդելու Լեռնային Ղարաբաղի տագնապի ընթացքին անհետ կորսուած բոլոր անձերու ճակատագիրները, պաշտպանելու շրջանի մշակութային ժառանգութիւնը եւ աջակցելու ակաճութեամբ գործընթացին:

Փաստաթուղթը կը խրախուսէ Հայաստանը եւ Ատրպեյճանը շարունակելու բանակցութիւնները համապարփակ խաղաղութեան համաձայնագրի ստորագրութեան ուղղութեամբ՝ հիմք ընդունելով իրարու տարածքային ամբողջականութեան ճանձնալը, կ'ողջունէ Միացեալ Նահանգներու եւ Եւրոպական Միութեան դիւանագիտական ջանքերը, որոնք կը նպաստեն Հայաստանի եւ Ատրպեյճանի միջեւ երկխօսութեան եւ փոխադարձ վստահութեան հարցին:

«ԵԱՀԿ-ի Խորհրդարանական վեհաժողովը ընդունեց Հայաստանի պատուիրակութեան բոլոր առաջարկները»: Այս մասին դիմատետրի վրայ գրած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային ժողովի արտաքին յարաբերութիւններու մնայուն յանձնախումբի նախագահ, ԵԱՀԿ-ի խորհրդարանական վեհաժողովի Հայաստանի պատուիրակութեան ղեկավար՝ Սարգիս Խանդանեան:

Աւարտին յիշենք, որ Գանատայի Վանքուվըր քաղաքին մէջ տեղի ունեցող ԵԱՀԿ-ի Խորհրդարանական վեհաժողովի ամառնային նստաշրջանին ընթացքին Խանդանեան նաեւ ընտրուած է վեհաժողովի ժողովրդավարութեան, մարդու իրաւունքներու եւ մարդասիրական հարցերու յանձնախումբի փոխնախագահ:

ՀՀ ՊՆ. «ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԸ ԿՐԱԿ ԲԱՅԱԾ Է ՏԵՂԻ ԵՒ ՍԵՒ ԼԻՃԻ ՀԱՏՈՒԱԾԻ ՄԵՋ ՏԵՂԱԿԱՅՈՒԱԾ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԻՐՔԵՐՈՒ ՈՒՂՈՒԹԵԱՄԲ»

11 Յուլիսի 2023-ին՝ ժամը 17:35-ին, Ատրպեյճանի ՁՈՒ ըստորաբաժանումները տարբեր տրամաչափի հրաձգային զէնքերէն կրակ բացած են Տեղի եւ Սեւ Լիճի հատուածի մէջ տեղակայուած հայկական դիրքերու ուղղութեամբ:

«Արմէնփրէս»-ի փոխանցմամբ՝ այդ մասին կը տեղեկացնեն ՀՀ պաշտպանութեան նախարարութենէն: Այլ մանրամասներ չեն հաղորդուած:

Ո՞ՒՄ ՎՐԱՅ Է ՄԵՐ ՅՈՅՍԸ. ՆՈՐԻՑ ՕՐՕՐՈՑԻՒՄ...

ՅԱԿՈՔ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ

Բնաւ պատահական չէ, որ դժնդակ այս օրերին մեր ժողովրդի մտապատկերում որպէս ապագայ հերոս ներկայանում է 8-9 տարեկան մի տղայ, ամենագէտ մի պատանեկիկ՝ Միքայէլ Յակոբեան անուն-ազգանունով: Հրաշամանուկը մեր, որ մեզնից շատ շատերի համար դարձել է վերջին յոյս, դէպի ապագայ ձգուող վերջին ապաւեն, տասնեակ հազարներով հետեւորդ ունի ֆէյսպուքեան իր էջում, աւելի մեծաթիւ հիացողներ՝ հեռուստատեսութեամբ ու համացանցային հեռուստաալիքներով:

Ամենագրաւիչը ոչ միայն նրա ուղեղիկի ծալքերում կուտակուած-դասաւորուած տարաբնոյթ գիտելիքներն են, այլեւ խոստումը, թէ մի օր «գաղտնի զէնք» է ստեղծելու, անշուշտ, աւելացնենք մեր կողմից, յաղթելու համար մեր թշնամիներին, ազատագրելու մեր երկիրը ու կերտելու հզօր Հայաստան:

Այս տեսլականը, որը ներկայանում է մանկահասակ մեր հերոսի կերպարանքով, դարերի ու հազարամեակների պատմութիւն ունի: Այն ուղիղ գծով մեզ կապում է առասպելական վիշապաքաղ մեր Վահագնին, որ ծնուեց, ինչպէս մեր Պատմահայրն է վկայում, երկրի ու երկնքի, ջրի ու կրակի երկունքից, որպէս խարտեաչ, հուր մագերով ու արեգակ աչքերով պատանեկիկ, որը սլանում է ընդդէմ վիշապ-թշնամիների:

Նոյն տեսլականը, այլ կերպարանքով, մենք տեսնում ենք մեր ժողովրդի պատմութեան հետագայ դարերում, յատկապէս օրհասական պահերին: Արաբական արշաւանքների ժամանակ մենք նրան հանդիպում ենք ի դէմս Սասունցի Դաւիթի, որն իր «գաղտնի զէնքով», այսինքն՝ կայծակէ թուրով, երկու կէս է անում թշնամուն՝ Մարայ Մելիքին, մինչ Առիւծ Միւրեղ, բազում քաջագործութիւններից յետոյ մտնում է քարանձաւ, որտեղից դուրս չի գալիս մինչեւ օրս: Բայց եթէ նա մի օր դուրս գայ քարէ ամրակուռ դռնից, գիտէք ինչքն է անելու...

Նոյն տեսլականի մէկ այլ դրսեւորմանը հանդիպում ենք օսմանեան ջարդերի, հալածանքների դէմ մեր անհաւասար պայքարի օրերին, երբ թուրքը «մեր յոյս թողեց օրօրոցին», որի դիմաց «խեղճ մշտեցին» «գարթիւր լաօ» էր երգում, իսկ դեռեւս պատանի Կիկոյի հայրիկը, որն ընդամենը մի եզ ունէր, այդ եզն անգամ «կու տար ծախու», որպէսզի «թուֆենք (հրացան) մ'առնէր իր Կիկոյին ու տանէր գրէր ֆետայի»...

Հիմա բոլոր վիշապները, օձերն ու սողունները հաւաք-

ւել են մեր գլխին, Պաքուի մեղքը, Անքարայի սուլթանը եկել են, «կուզեն ջնջել մեզի», մինչ ներսում ոչ Վահագն կայ, ոչ Միւրեղ, ոչ Դաւիթ, ոչ էլ Անդրանիկ ու Նժդեհ: Ներսում «գործի վրայ» են վախկոտ ու խռպոտ Ձէնով Օհանը, Յռան Վերգոն եւ միւս վախկոտներն ու ցռանները, բոլորն էլ զինուած սպիտակ դրօշներով:

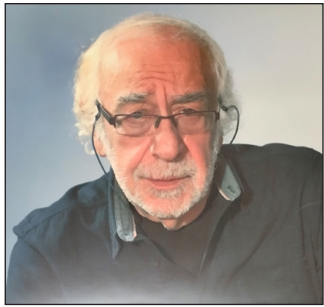
Ում վրայ դնենք մեր յոյսը. կրկին օրօրոցի: Բայց հրաշամանուկը դեռ պէտք է մեծանայ, ուժ ու կորով հաւաքի, իր «գաղտնի զէնքը» սարքի: Իսկ մենք ժամանակ չունենք: Անհամբեր են վիշապները, օձերը, մողեսներն ու միւս սողունները: Անհամբեր են նաեւ ներսի սողունները, օր առաջ, ժամ առաջ յանձնել էլ յանձնուել են ուզում: Նրանք պատրաստ են յանձնել նաեւ մեր բոլոր հրաշամանուկներին անգամ: Ժողովրդի մի մասը, որը շփոթում է ամէն ինչ, արքայից արքայ Տիգրան Մեծին անգամ, պատրաստ է ենթարկուել: Միւս մասը, որը «չի սիրում քաղաքականութեամբ զբաղուել», պատրաստ է հեռանալ: Իսկ մնացեալ մասը, որը տառապում է անզօրութիւնից, սպասում է հերոսին, «գաղտնի զէնքով» գալիք հրաշամանուկին:

Ժամանակն է փոխելու մեր պատմութեան ընթացքը, հրաժարուելու հանդուրժելու, համբերելու, յուսալու եւ սպասելու դարաւոր մեր ամանդոյթից: Պատմահայրն է դարձեալ, որ մեզ սովորեցնում է, որ հակառակ դարերի ընթացքում արձանագրած ձայնողութիւնների, «բազում գործք արութեան գտանին գործեալ եւ ի մերում աշխարհիս, արժանի գրոց յիշատակի»: Արիութեան, քաջութեան, գործի ժամանակը հիմա է: Դատապարտուած ենք հզօր լինելու, ընդմիջու: Այլապէս ոչ ոք, Նոյնիսկ մեզ բարեկամ ներկայացողները, չեն թողնի, որ օրօրոցի մեր հրաշք մանուկները զարթնեն, վեր կենան, գաղտնի կամ յայտնի զէնք սարքեն: Հզօր զէնք սարքելու համար հզօր պետութիւն է պէտք: Փոքրիկ Միքայէլն ու մեր միւս հրաշամանուկներն իրենց խոստումը եւ մեր յոյսերը իրականացնելու համար պետական պաշտպանութեան կարիքն ունեն, աւելի ճիշդ՝ պիտի ունենան:

Իսկ ո՞վ է լինելու կամ ո՞վքեր, որ փոխելու են մեր պատմութեան ընթացքը:

տարարութիւն՝ ապակառուցողական գործողութիւններու անթոյլատրելիութեան եւ բոլոր վիճելի հարցերը կառուցողական երկխօսութեան միջոցով լուծելու անհրաժեշտութեան մասին: Այս առումով անընդունելի կը համարենք, որ միջազգային հանրութիւնը եւ, մասնաւորապէս, Ռուսիոյ Դաշնութիւնը, որուն խաղաղապահ զօրախումբը տեղակայուած է Արցախի մէջ եւ որուն անվտանգութեան երաշխիքներով 2020 թուականի պատերազմէն յետոյ տասնեակ հազարաւոր արցախցիներ վերադարձած են հայրենիք, առանց պատշաճ ուշադրութեան եւ արձագանգի ձգեն Ատրպէյճանի սպառնալիքները:

Այս առնչութեամբ կրկին կ'ընդգծենք, որ միջազգային հանրութեան պատասխանատու անդամները եւ, մասնաւորապէս, խաղաղ գործընթացի մէջ ներգրաւուած բոլոր դերակատարները պէտք չէ անտեսեն եւ աւելի եւ՛ որոշակի յայտարարութիւններով խրախուսեն Ատրպէյճանի կողմէն իր միջազգային պարտաւորութիւններու խախտումները, Արցախի ժողովուրդին դէմ իրականացուող ցեղային զտումներու քաղաքականութիւնը, որ կրնայ վերաճել աւելի լայնածաւալ յանցագործութեան: Համոզուած ենք, որ միայն Ատրպէյճանի գործողութիւններու պատշաճ եւ միանշանակ քաղաքական արժեւորումը, ինչպէս նաեւ միջազգային հանրութեան կողմէն Ատրպէյճանի միջազգայնօրէն հակահրապարակական գործողութիւններու կանխումը ուղղուած յստակ եւ արդիւնաւետ միջոցներու ձեռնարկումը թոյլ կու տան պայմաններ ստեղծելով Արցախի ժողովուրդի իրաւունքներուն ու անվտանգութեան ապահովման եւ տարածաշրջանի մէջ խաղաղութեան ու կայունութեան հաստատման համար»:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳԱՏԱՐԱՆԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՍԵ Է ԼԱԳԻՆԻ ՄԻՋԱՆՃՔՈՎ ԱՆՍԱԾԱՆ ՏԵՂԱՆԳՐԸ ԵՐԱՇԽԱՌԲԵԼՈՒ ՊԱՐՏԱՌԵՅՆՈՂ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հինգշաբթի՝ 6 Յուլիսին Արդարադատութեան Միջազգային Դատարանը տուած է որոշում ցեղային խտրականութեան բոլոր ձեւերով վերացման մասին հռչակագիրի ծիրին մէջ քննուող Հայաստանն ընդդէմ Ատրպէյճանի գործով իր՝ 22 Փետրուար 2023-ի միջանկեալ խնդրանքին վերաբերեալ, որ պայմանաւորուած էր Ատրպէյճանի կողմէ Լաչինի միջանցքին մէջ անցակէտ տեղադրելու փաստով:

Դատարանը վերահաստատած է իր 22 Փետրուար 2023-ի որոշումը, որով Ատրպէյճանին պարտաւորեցուցած էր՝ ձեռնարկելու բոլոր միջոցները երաշխաւորելու Լաչինի միջանցքով քաղաքացիներու, փոխադրամիջոցներու եւ բեռներու՝ երկու ուղղութիւններով անխափան տեղաշարժը, ան գըտած է, որ այս պահուս չկայ իր 22 Փետրուար 2023 թուականի որոշումը լրացնելու անհրաժեշտութիւնը:

ԱԳԱԿԷՅ
Շաբաթաթերթ

ABAKA

Hebdomadaire Arménien
Armenian Weekly ISSN 0382-9251

Publié par /Published by
Le Centre de Publication Tékéyan
825 rue Manogian, Saint-Laurent,
Québec H4N 1Z5

Tél: (514) 747-6680 • FAX: (514) 747-6162
e-mail: abaka@bellnet.ca
www.tekeyanmontreal.ca

Պատասխանատու խմբագիր՝
ԱՒԵՏԻՍ ԳՎԳՈՒՆԵԱՆ

Ծանուցումներու
նուիրատուութիւններու եւ
գրասենեակի պատասխանատու՝
ՍԱԼԻ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Թորոնթոյի պատասխանատու՝
ՄԱՏԱԸ Բ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

Canada
2nd Class \$80 (QC & ON)
1ère classe/first class \$150
U.S.A. 1st class (US) \$150
Autres pays/Other countries:
1st class (US)\$120
Per issue \$1.75
Dépôt légal: Bibliothèque du Québec

PM40015549R10945
TPS/GST - R119209294 • TVQ/PST #1006268699

Financé par le gouvernement du Canada
Funded by the Government of Canada

ԱՏՐՊԵՅՃԱՆ ...

Շաբ. - էջ 1- ԷՆ

առաջարկները՝ Արցախ՝ Լաչինի միջանցք ուղարկել միջազգային փաստահաւաք առաքելութիւն, որ կը կարենայ տեղույն գնահատել իրավիճակը եւ միջազգային հանրութեան ներկայացնել իրականութեան առարկայական պատկերը:

Արցախի նկատմամբ նման անթաքոյց ռազմաքաղաքական սպառնալիքը՝ հրադադարի դրութեան շարունակական խախտումները, ցեղային ատելութեան եւ խտրականութեան հրահրումն ու քարոզչութիւնը, հայկական մշակութային ժառանգութեան ոչնչացումը, երթեւեկայիկ եւ ուժանիւթի ամբողջական շրջափակումը, ինչպէս նաեւ Լաչինի միջանցքին մէջ ատրպէյճանական հսկիչ անցակէտի ապօրինի տեղադրումը անընդունելի են եւ կը հանդիսանան 9 Նոյեմբեր 2020-ի Եռակողմ յայտարարութեամբ Ատրպէյճանի ստանձնած պարտաւորութիւններուն, ինչպէս նաեւ Արդարադատութեան միջազգային դատարանի 22 Փետրուար 2023-ի որոշման կոպիտ խախտում:

Ակնյայտ է, որ Ատրպէյճանի յարձակողական եւ ապակայունացնող գործողութիւնները նպատակ ունին նաեւ թոյլ չտալ, որ ստեղծուին պայմաններ կողմերու միջեւ հաւասարութեան ու բարեխղճութեան վրայ հիմնուած կառուցողական երկխօսութեան եւ հակամարտութեան կարգաւորման խաղաղ գործընթացի վերսկսումին համար:

Լիակատար անպատժելիութենէն եւ ամենաթողութենէն ոգեւորուած՝ Ատրպէյճանի իշխանութիւնները հաշիւի չեն առնէր միջազգային հանրութեան ոչ մէկ կոչ ու յայ-

ԵԳԻՊՏԱԿԱՅ ՏՂԱԲԸ ԱՐԱՐԱՏ ԼԵՐԱՆ ԳԱԳԱԹԸ ՀԱՍԱՆ

Օրերս եգիպտական, հայրենի եւ սփիւռքի լրատուական միջոցները ողողւեցան եգիպտահայ հինգ երիտասարդներու արձանագրած բացառիկ նուաճումով:

Սարո Երզնկացեան, Արի Երզնկացեան, Վարուժան Գազանճեան, Սիմոն Տեփոյեան ու Շահան Թերզիպաշեան. ահա՛ եգիպտահայ մեր տղաքը, որոնք նախաձեռնեցին, կազմակերպեցին եւ յաջողութեամբ հասան Արարատ լեռան գագաթը եւ հոն հպարտութեամբ բարձրացուցին Հայաստանի եւ Եգիպտոսի դրոշները:

Բոլորս գիտենք, որ Արարատ լեռը վաղուց գայթակղիչ բարձունք մը եղած է շատերու եւ ինչ խօսք՝ առաւելապէս Սրբազան լեռան իրողութեամբ ապրող հայերուն համար: Ընդհէ, բոլորս ալ քիչ թէ շատ կրնանք ենթադրել հազարաւոր մեթրեր մագլցողներուն հանդիպած դէպքերն ու դժուարութիւնները, բայց այնուամենայնիւ, որոնք համար հետաքրքրական չէ գիտնալ, թէ այս երիտասարդները են, ինչո՞ւ եւ ինչպէ՞ս մտայղացան այս յանդուգն գաղափարը եւ անցան իրագործման ճանապարհ:

Անմոռանալի արկածախնդրութիւն, երկար ճանապարհագնացութիւն եւ յիշատակելի փորձառութիւն մը, որուն մասին, անկասկած, դեռ երկար կը պատմեն այս տղաքը դեռեւս իրենց թոռներուն...

Ապրիլ տղաք:

Նորանոր բարձունքներ նուաճէք եւ փայլուն յաջողութիւններ արձանագրէք: Հպարտ ենք ձեզմով:

Կը շնորհաւորենք նաեւ մեր խիզախ երիտասարդներուն ծնողները, ազնիւ մայրերն ու հայրերը, որոնց ցանած հայեցի բարի սերմերը իրենց գաւակներուն հոգիներուն մէջ ջերմացնող խինդ են, այսօր, եւ լուսաւոր կայծ:

Այո՛, աւելի քան երբեք, այսօր կարիք ունինք գիտակից, հաւատաւոր հայ միտքերու, խանդավառ հոգիներու եւ անմար կայծով յառաջ շարժողներու...

«ԱՐԵՒ» Հաբաթաթերթ

ԳԵՂԱՍ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ. «ՏԱՐԱԿՈՒՄԱՆԸ Կ'ԱՌԱՋԱՅՆԷ՝ ՀՅՈՒՄ ԱՆ ԱՐՑԱԽԸ ՓՈԽԱՐԻՆԱԾ Է ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂՈՎ»

Հայաստանի հանրային հեռուստատեսութեան լուրերու թողարկման ժամանակ կ'օգտագործուի բացառապէս Լեռնային Ղարաբաղ անուանումը, որ անկեղծօրէն տարակուսանք կ'առաջացնէ, որովհետեւ մինչեւ վերջերս մշտապէս կ'օգտագործուէր Արցախ անուանումը: Այս մասին Facebook-ի իր էջին վրայ գրած է Արցախի Մարդու իրաւունքներու Պաշտպան Գեղամ Ստեփանեան:

«Արցախի ժողովուրդը ի հարկէ չի հրաժարիր Լեռնային Ղարաբաղ եզրոյթէն, աւելին, ԱՆ սահմանադրութեան համաձայն՝ Արցախի Հանրապետութիւն եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւն անուանումները նոյնական են:

Այնուամենայնիւ Հայաստանի հանրային հեռուստաընկերութիւնը հանրապետութիւն բառը շատոնց չ'օգտագործէր, հիմա ալ զարմանալիօրէն Արցախը փոխարինած է Լեռնային Ղարաբաղով, այն պարագային, երբ օրինակ միջազգային լրատուական խումբի մաս կազմող Ազատութիւն եւ Սփութիք Արմենիա լրատուականները կ'օգտագործեն Արցախ անուանումը:

Եթէ խնդիրը միջազգային դերակատարներուն աւելի հասկնալի ըլլալուն մէջ է, ուստի նախ կը կարծեմ Արցախ անուանումը հարցով հետաքրքրուած դերակատարներուն կողմէ արդէն իսկ հասցուցած է ճանաչելի եւ ընկալելի դառնալ, եւ երկրորդ՝ արդեօք հնարաւոր չէ գոնէ օգտագործել երկու անուանումներն ալ զուգահեռ՝ Արցախ (Լեռնային Ղարաբաղ):

Յաճախ միջազգային լրատուադաշտի ներկայացուցիչները Լեռնային Ղարաբաղին զուգահեռ կ'օգտագործեն Արցախ անուանումը՝ յարգանք դրսեւորելով տեղացիներուն հանդէպ, որովհետեւ միջազգային իրաւունքը տեղանուններն ու աշխարհագրական անուանումները չի համարեր պետութիւններու սեփականութիւն, այլ կը համարէ ժողովուրդներու ոչ նիւթական ժառանգութիւն»:

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ՀԻՒՐԸՆԿԱԼԵՑ ՀԲԸՄ-Ի ՏԱՐԲԵՐ ԾՐԱԳՐԵՐՈՒ ՍՓԻՌԵԱԿԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒՆ

Յուլիս 9-ին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Երկրորդ Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի մէջ ընդունեց Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան (ՀԲԸՄ) «Կլոպալ առաջնորդութեան» եւ «Երաժշտական Հայաստան» ծրագրերու մասնակից սփիւռքահայ երիտասարդ ուսանողներուն ու երաժիշտներուն, ինչպէս նաեւ Մոնթրէալի (Գանատա) սկաուտական խումբին՝ ուղեկցութեամբ ՀԲԸՄ-ի Հայաստանի նախագահ, ՀԲԸՄ Կեդրոնական վարչութեան անդամ Վազգէն Եագուպեանի:

Հանդիպման ընթացքին, տիար Եագուպեանը Նորին Սրբութեանը տեղեկացուց, որ շուրջ 35 սփիւռքահայ երիտասարդներ Հայաստան ժամանած են հարստացնելու իրենց գիտելիքները հայոց լեզուի, հայկական երգարուեստի բնագաւառներու մէջ, եւ մօտէն ծանօթանալու հայկական մշակոյթին ու պատմութեան եւ զօրացնելու իրենց կապը մայր հայրենիքի հետ:

Հայոց Հայրապետը, իր գնահատանքը բերելով ՀԲԸՄ-ին նման նախաձեռնութեան համար, կարեւոր նկատեց սփիւռքի երիտասարդ հայորդիներու այցը Հայաստան, յատկապէս այս դժուարին օրերուն, որպէսզի վերջիններս հաղորդակից ըլլան ոչ միայն հայրենիքի հոգեւոր ու մշակութային արժէքներուն, այլեւ երկրի մէջ տիրող իրավիճակին, Արցախի մէջ ստեղծուած մարդկային ճգնաժամին եւ առկա անվտանգային խնդիրներուն: Այս առնչութեամբ Նորին Սրբութիւնը յորդորեց երիտասարդներուն հայրենասիրական զգացումի նոր լիցքերով քաջալերուած վերադառնալ իրենց երկիրները եւ նախանձախնդրօրէն ամէն ջանք ի գործ դնեն նպաստելու հայ ժողովրդի առջեւ ծառայած մարտահրաւիրներու յաղթահարման:

Հայոց Հովուապետը պատգամեց, որ հայորդիները իրենց գիտելիքներով եւ երիտասարդական արոյնով աջակցին իրենց համայնքներու առաւել զօրացմանն ու միասնականութեան կերտումին՝ ազգային ինքնութիւնը պահպանելու եւ հայրենիքին օգտաշատ ծառայութիւն բերելու համար:

Հանդիպման ընթացքին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը պատասխանեց նաեւ սփիւռքահայ երիտասարդներու հարցերուն, որոնք կ'առնչուէին հայկական համայնքներուն, Արցախին եւ Հայաստանի առկա դժուարութիւններու յաղթահարման ուղիներուն:

Վերջաւորութեան, Նորին Սրբութիւնը «Պահպանիչ» աղօթքով օրհնեց հայորդիներուն:

ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆ. «ԵԹԷ ՎԱՐՂԱՆ ՕՍԿԱՆԵԱՆՆ ՈՒ ՄԻ ԽՈՒՄԲ ԴԻՎԱՆԱԳԷՏՆԵՐ ՎԱՐԵՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, ԻՍԿ ՓԱՇԻՆԵԱՆԸ ԼՈՒ, ԿԱՐՈՂ Է ԻՐԱՎԻՃԱԿ ՓՈԽՈՒԵԼ»

«Իհարկէ, ծանր է վիճակը, դժուարութիւնները շատ են, փրոպլէմները մեծ են, բայց չեմ համարում, որ անելանելի վիճակ է: Եթէ կարողանան պայմանաւորուել մի խումբ դիւանագետներ Վարդան Օսկանեանի գլխաւորութեամբ, աշխատել, իսկ մնացածը լռեն, կարող է փոփոխութիւններ լինեն: Թէեւ ես չեմ կարծում, որ այդ մարդիկ կարող են լռել»,- լրագրողների հետ ճեպագրոյցի ընթացքին ըսած է երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսեանը՝ անդրադառնալով ՀՀ նախկին արտգործնախարար Վարդան Օսկանեանի յայտարարութեան, թէ կարող է իրավիճակ փոխել, եթէ բանակցողը փոխուի:

Սերժ Սարգսեանը նոյնպէս այդ կարծիքին է, որ եթէ բանակցողը փոխուի, Արցախի հարցին կարելի է իրավիճակը փոխուի:

Յիշեցնենք, որ Վարդան Օսկանեանն մի քանի օրեր առաջ լրագրողներու հետ հարցազրոյցին ըսած է, որ եթէ իրեն 100 տոկոսով լիազօրութիւն տրուի, եւ 3 ամիս Փաշինեանը լռէ, ընդհանրապէս ոչինչ չխօսի, ինքն ու մի խումբ դիւանագետներ կարող են բանակցութիւնները շարունակել եւ իրավիճակը փոխել:

ՀԱՅ-ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒ ԴԻՄՆԱԽՆԴԻՐԸ ՄԱՍ Ա. ՆԱԽԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՇՐՋԱՆ

ՍՈՒՐԵՆ Թ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ

Ամբողջ եւրոպական մշակույթը ինքնիրեն կը համարէ անթիք յունական եւ հռոմէական քաղաքակրթութիւններուն ժառանգորդը, չհասկնալով, որ երկուքն ալ կը սերին հին հայկական քաղաքակրթութենէն: Նենրի Շլիման

Դպրոցէն, այնուհետեւ համալսարանէն ներս ուսանած տարիներուն Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութեան օրը կը նշուէր 1920-ի Նոյեմբեր 29-ին, իսկ 1991-ի վերանկախութենէն յետոյ՝ 1918-ի Մայիս 28-ին: Պատմագիտութիւն ուսումնասիրելուս ընթացքին այս հարցին վերաբերեալ հանդիպեցայ որոշ տարակարծութիւններու, սակայն անոնք նեղ մասնագիտական հարցեր են: Այսօր պաշտօնապէս ընդունուած է Մայիս 28-ը: Անկախութիւնը մեծագոյն արժէք է, որը մեր օրերուն վտանգըրուած է եւ զայն պահպանելու համար անհրաժեշտ է ներդնել բոլոր հնարաւորութիւններն ու միջոցները:

Իրաքանչիւր պետութեան կարեւոր բնութագրիչներէն է զայն հարեան երկիրներէն գատող սահմաններուն առկայութիւնը: Իսկ այսօր, այլ հիմնախնդիրներուն զուգահեռ, մեր թշնամիները ոտնձգութիւններ կը կատարեն Հայաստանի Հանրապետութեան սահմաններուն նկատմամբ: 44-օրեայ պատերազմին քանի մը թշնամաբար տրամադրուած երկիրներու (Թուրքիա, Փաքիստան, Իսրայէլ) օգնութեամբ Հայաստանին յաղթած Ատրպէյճանի իշխանութիւնները, չբաւարարուելով հսկայածաւալ տարածքներու եւ այլ արժէքներու նուաճումով, այժմ ալ պատմութիւն հնարելով ու արհեստածին այլ պատրուակներ վկայակոչելով՝ յաւակնութիւններ կը յայտնեն Հայաստանի տարածքներուն նկատմամբ: Ինչպէս կարգաւորելու համար ստեղծուած են սահմանագատման եւ սահմանագծման երկկողմ յանձնախումբեր, որոնց հանդիպումներուն ընթացքին ազդրիները յաճախ կը ներկայացնեն անհեթեթութեան հասնող առաջարկ-պահանջներ: Թերթային յօդուածի թոյլատրելի սահմաններուն մէջ փորձենք հակիրճ ներկայացնել հիմնախնդիրն ու անոր արմատները:

Սկսինք այս կէտէն, որ Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի միջեւ տարածքային վեճերն ու միմեանց նկատմամբ տարածքային յաւակնութիւնները սկիզբ առած են 1918-էն: Մայիս 26-ին Անդրկովկասեան Դեմոկրատիկ Դաշնային Հանրապետութիւնը փլուզուեցաւ եւ յաջորդաբար հռչակուեցան Վրաստանի (Մայիս 26-ին), Ատրպէյճանի (Մայիս 27-ին) եւ Հայաստանի (Մայիս 28-ին) հանրապետութիւնները: Ի դէպ, Անդրկովկասեան Նորանկախ հանրապետութիւններուն միջեւ ազգամիջեան յարաբերութիւնները մշտապէս լարուած էին, սուր բնոյթ կը կրէին եւ քայլ-քայլ ալ պատերազմներու կը վերածուէին: Գլխաւոր խնդիրը եւ բարդութիւնը կապուած էր սահմանային հարցերուն հետ: Ըստ Հայաստանի եւ Հարաւային Կովկասի պատմական քարտեզներու մասնագետ Ռուբէն Գալչեանի, այդ շրջանի քարտեզները կը վկայեն, որ դեռեւս այդ ժամանակներուն Ատրպէյճանը յաւակնոտ ծրագիրներ ունէր եւ կը յայտարարէր, որ իրեն կը պատկանին Ղարաբաղը (Արցախ), Ջանգեզուրը (Սիւնիք), ինչպէս նաեւ Քելբաջարի (Քարվաճառ) եւ Լաչինի (Բերձոր) շրջանները: Ոչ միայն կը յայտարարէր, **այլեւ Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի անկախութիւններու հռչակումէն յետոյ բազմիցս փորձեր կը ձեռնարկէր Լեռնային Ղարաբաղը, Նախիջեւանը եւ Ջանգեզուրը, ուր հիմնականօրէն կ'ապրէին հայերը, գրաւելու, որ 1920-ին յաջողեցաւ, երբ սկսաւ Անդրկովկասի խորհրդայնացման գործընթացը:**

Մոսկուան՝ միջնորդ 1920-30-ական թուականներուն եւ այսօր
Նոյն տարուայ ամռանն այդ խնդիրը կարգաւորելու նպատակով Անդրկովկասեան երեք հանրապետութիւններու պատուիրակութիւնները հրաւիրուեցան տարածաշրջանին մէջ գերիշխող դիրք ունեցող Օսմանեան

կայսրութեան մայրաքաղաք Կ. Պոլիս, ուր սահմաններու հարցով պէտք է խորհրդածողով կայանար: Նկատենք, որ 1918-ի Մայիս-Հոկտեմբեր շրջանին մէկ կողմէն Քառեակ Միութիւնը, որուն մաս էր Օսմանեան կայսրութիւնը, միւս կողմէն՝ Նորանկախ Հայաստանը, Վրաստանը եւ Ատրպէյճանը, դաշնակիցներ էին:

Հայաստանի Առաջին Հանրապետութեան արտաքին գործոց նախարար Ալեքսանդր Խատիսեան այդ մասին յուշագրած է, որ երբ ատրպէյճանական պատուիրակութիւնը բացաւ Ելիզաւէթփոլի մէջ (պատմական Գանձակ, այսօր՝ Գիանջա, որ մինչեւ Պաքու տեղափոխուելը, 1918-ի Յունիս-Սեպտեմբեր հատուածին մէջ Ատրպէյճանի մայրաքաղաքն էր) գծուած քարտեզը, պարզուեցաւ, որ հայկական գաւառներու մեծ մասը պէտք է Ատրպէյճանի մաս կազմէին: Նոյն կերպ, երբ հայկական պատուիրակութիւնը սեղանին կը փռէ Թիֆլիսի մէջ (Հայաստանի կառավարութիւնը դեռ չէր ժամանած Երեւան) գծած քարտեզը, ատրպէյճանցիները կը տեսնեն, որ հայերը կը յաւակնին Ելիզաւէթփոլի նահանգի մեծ մասին: Ընդհանուր առմամբ, Կ. Պոլսոյ խորհրդածողովը սահմանային որեւէ հարց չլուծեց: Որոշ ժամանակ անց սակայն, այն բանէն յետոյ, երբ Օսմանեան կայսրութիւնը իրեն պարտուած ճանչցաւ Առաջին աշխարհամարտին եւ զօրքերը դուրս բերաւ հայկական գաւառներէն, 10 հազար քառակուսի քիլոմետր տարածութեան վրայ հռչակուած Հայաստանի Հանրապետութիւնը 1918-ի աշնան ընդարձակուեցաւ:

1919-ի գարնան ու ամրան բրիտանացիներու զինական եւ անմիջական օգնութեամբ Հայաստանին միացան նաեւ Կարսն ու Նախիջեւանը: Սակայն Հայաստանը Կարսը կրցաւ պահել մինչեւ 1920-ի Հոկտեմբեր, իսկ Նախիջեւանը՝ ընդամենը երկու ամիս:

Նորաստեղծ Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի հանրապետութիւնները երկար կեանք չունեցան: Անկախութենէն ընդամենը երկու տարի անց անոնք ալ խորհրդայնացան: Խորհրդային իշխանութեան հաստատումէն յետոյ Ատրպէյճանի ժամանակաւոր յեղափոխական կոմիտէն (այդ ժամանակ հիմնական պոլշեփկեան ղեկավար մարմինը) յայտարարեց, որ «վիճաբարոյց տարածքները», այն է՝ Ղարաբաղը, Ջանգեզուրը եւ Նախիջեւանը, Հայաստանի անբաժանելի մաս կը կազմեն, քանի որ հիմնականօրէն բնակեցուած են հայերով: Այդ որոշումը հրապարակուեցաւ Մոսկուայի, Պաքուի եւ Երեւանի թերթերուն մէջ եւ վերահաստատուեցաւ Իոսիֆ Սթալինի կողմէն՝ 1921ի Յունիսին Պաքու կատարած այցի ժամանակ: Սակայն մէկ օր անց Սթալինի ուղղակի միջամտութեամբ որոշումը վերանայուեցաւ. Ղարաբաղը ընդգրկուեցաւ Խորհրդային Ատրպէյճանի կազմին մէջ եւ միայն անոր մէկ մասին վրայ ստեղծուեցաւ Լեռնային Ղարաբաղի ինքնավար մարզը:

Նախիջեւանը (որ Ռուսական Կայսրութեան օրօք մտած էր Երեւանի (Էրիվանի գաւառի մէջ) նոյնպէս բռնակցուեցաւ Ատրպէյճանին՝ ստանալով ինքնավար հանրապետութեան կարգավիճակ:

1919թ. Փարիզի խաղաղութեան խորհրդածողովին մէջ Հայաստանն ու Ատրպէյճանը ներկայացուցին քարտեզներ, որոնց միմեանց հանդէպ տարածքային պահանջներն ու յաւակնութիւնները պահպանուած էին: Ինչպէս Կ. Պոլսոյ մէջ, այնպէս ալ Փարիզի մէջ Վրաստանը տարածքային հաւակնութիւններ ներկայացուցած էր եւ Ատրպէյճանին, եւ Հայաստանին ճիշդ այնպէս, ինչպէս Հայաստանն ու Ատրպէյճանը ներկայացուցած էին Վրաստանին: Ատրպէյճանի ներկայացուցած քարտեզին մէջ Ատրպէյճանը յաւակնած էր Ջանգեզուրին, Նախիջեւանին, Կարսին, Տաւուշին, Սեւանի արեւելեան ափին եւ այլ տարածքներու, որոնց գրեթէ նոյնութեամբ իր բոցաշունչ ելոյթներուն մէջ այսօր կը կրկնէ Ալիեւը: Ի դէպ, Հայաստանի տարած-

ABAKA

SECTION FRANÇAISE

LUNDI, 17 JUILLET 2023

Les efforts audacieux d'un blogueur russo-israélien pour soutenir l'Arménie et l'Artsakh

Écrit en anglais par Harout Sassounian, éditorialiste du California Courier et publié le 26 juin 2023

Je viens de lire un article très important paru dans l'Armenian Mirror-Spectator dans lequel Aram Arkun questionnait le blogueur russo-israélien Aleksander Lapshin qui est actuellement en tournée au Canada et aux États-Unis. Il a déjà rencontré des Arméniens à Toronto, Canada, le 3 juin dernier, et à New York le 11 juin. Il a également rencontré les organismes comme Human Rights Watch, Amnesty International et le Comité pour la protection des journalistes afin de les informer de la situation désastreuse en Artsakh.

Lapshin est né en Russie et a déménagé en Israël à l'âge de 13 ans. Sa femme est originaire de Moldavie et a déménagé en Israël il y a 14 ans. Cependant, elle attend depuis 2017 l'approbation afin de devenir citoyenne d'Israël.

Au cours de ses nombreuses visites en Arménie, il s'est rendu trois fois en Artsakh de 2011 à 2016. Le gouvernement azerbaïdjanais a émis un mandat d'arrêt contre lui et a demandé à la Biélorussie de l'envoyer à Bakou pour « traverser illégalement la frontière azerbaïdjanaise » à partir de l'Arménie. La Biélorussie l'a extradé vers l'Azerbaïdjan en 2017 où « il a été condamné à trois ans de prison, mais a été gracié en septembre et renvoyé en Israël après ce qu'il décrit comme une tentative d'assassinat en prison par quatre hommes masqués. Le gouvernement azerbaïdjanais a cependant affirmé qu'il avait tenté de se suicider », a rapporté Arkun.

Lapshin a déclaré que l'Agence de sécurité israélienne l'avait exhorté à plusieurs reprises à cesser de soutenir l'Arménie parce que « l'Azerbaïdjan est notre allié ». Il lui a également été conseillé de retirer ses plaintes contre l'Azerbaïdjan auprès de la Cour européenne des droits de l'homme et des Nations unies. Lapshin leur a répondu : « Non, pas question. J'irai jusqu'au bout et je gagnerai ».

Le 21 mai 2021, la Cour européenne des droits de l'homme a statué en faveur de Lapshin dans son procès contre l'Azerbaïdjan pour tentative de meurtre, torture et emprisonnement illégal. Cependant, l'Azerbaïdjan a refusé de lui verser l'indemnité de 30 000 euros. « Entre-temps, le Comité des droits de l'homme des Nations unies a adopté une résolution le 19 juillet 2022 condamnant les autorités biélorusses pour avoir illégalement arrêté Lapshin et l'avoir extradé vers l'Azerbaïdjan », a écrit l'Armenian Mirror-Spectator.

Lapshin a déclaré à l'Armenian Mirror-Spectator qu'en raison de ses critiques, il ne peut ni se rendre en Russie et ni dans les ex-républiques soviétiques, « sauf en Arménie », mais a ajouté : « Je viens de dire sauf l'Arménie, mais qui sait ? L'Arménie est sous une énorme influence russe ».

« Lapshin continue de poursuivre sa propre action contre les violations des droits de l'homme par l'Azerbaïdjan, mais s'engage également à aider l'Arménie. Il a compris, a-t-il dit, que « ce serait mieux pour moi, ma famille et pour notre sécurité, de laisser ça de côté et de continuer notre ancienne vie ». Cependant, il a poursuivi : « Je ne peux tout simplement pas abandonner ce que je fais en faveur de l'Arménie et de l'Artsakh parce que j'ai beaucoup d'amis en Arménie. Certains d'entre eux ont été tués pendant la seconde guerre du Karabagh. En fait, j'aime ce pays, donc je me sens en Arménie comme dans ma seconde demeure », rapporte Arkun. Lapshin a ajouté : « Regardez, six millions de Juifs ont été tués pendant l'Holocauste. De nombreux Arméniens ont en fait soutenu les Juifs et leur ont sauvé la vie. Donc, je ressens la même chose ».

Lapshin a déclaré à l'Armenian Mirror-Spectator : « Bien sûr, je ne reçois aucun soutien du gouvernement arménien ». De plus, le fait que l'Arménie, confrontée à une menace existentielle, tente de signer un accord de paix avec l'Azerbaïdjan et la Turquie, semble créer des motivations compliquées. « Même certains politiciens arméniens ont essayé de me convaincre de les laisser de côté, pour des raisons politiques. Ce que je fais contre l'Azerbaïdjan, d'une certaine manière, va à l'encontre des intérêts nationaux du gouvernement arménien actuel... Je me sens donc un peu seul dans ce combat, mais cette fois, heureusement, j'ai beaucoup d'amis, à la fois des amis arméniens et des amis américains et européens, qui me soutiennent réellement ».

« Pendant son séjour en Arménie, Lapshin a rencontré plusieurs anciens prisonniers de guerre qui ont été violés en prison [à Bakou] et a essayé de les convaincre de l'accompagner aux États-Unis et en Europe pour témoigner à ce sujet, mais, a déclaré Lapshin, ils se sentaient mal à l'aise de parler ouvertement de telles expériences en raison des normes sociales ou de la culture arménienne », a rapporté Arkun.

Suite à la page 6

Discussions bilatérales arméno-géorgiennes et développements régionaux

La réunion des Premiers ministres d'Arménie et de Géorgie, Nikol Pachinian et Irakli Garibachvili, a eu lieu à Batoumi, en Géorgie.

Les dirigeants des deux pays ont d'abord eu une conversation privée, puis les négociations se sont poursuivies dans un format élargi.

Les deux hommes ont souligné les liens historiques et culturels forts qui unissent les deux nations.

L'Arménie et la Géorgie visent à s'engager dans un dialogue de haut niveau sur des questions stratégiques, grâce à un engagement commun qui permettra d'insuffler un élan supplémentaire à une coopération efficace tout en contribuant à la paix et à la stabilité régionales.

Les contacts intenses qui témoignent du développement dynamique des relations bilatérales et du haut niveau du dialogue politique ont été soulignés.

Les interlocuteurs ont discuté de diverses questions et perspectives de la coopération entre l'Arménie et la Géorgie, ont fait référence à d'autres mesures visant à un développement et à une expansion cohérents de la coopération dans divers domaines. Ils ont échangé leurs vues sur la situation et les développements régionaux.

L'Arménie et la France abordent des questions de sécurité et de stabilité dans la région

Le ministre des Affaires étrangères d'Arménie Ararat Mirzoyan a eu une conversation téléphonique avec la ministre française des Affaires étrangères Catherine Colonna.

Les interlocuteurs ont échangé des vues sur les questions de sécurité et de stabilité dans la région.

Ararat Mirzoyan a informé son homologue français des derniers développements dans le processus de normalisation des relations arméno-azerbaïdjanaises. Il a fait référence aux questions clés du processus, en particulier à la délimitation de la frontière d'État entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan, à la résolution des problèmes de droits et de sécurité du peuple du Haut-Karabagh dans le cadre du mécanisme international, ainsi qu'aux questions liées au déblocage des communications économiques et de transport dans la région.

Le ministre Mirzoyan a souligné l'inadmissibilité de résoudre les problèmes par l'usage de la force ou la menace de la force, la nécessité pour l'Azerbaïdjan de s'abstenir d'actions agressives et de rhétorique provocatrice.

L'urgence des efforts internationaux pour surmonter la crise humanitaire créée au Haut-Karabagh à la suite du blocus illégal du corridor de Latchine et pour empêcher de nouvelles actions visant au nettoyage ethnique par l'Azerbaïdjan a été soulignée.

Inquiétudes de Moscou sur la situation humanitaire dans le Haut-Karabagh et le blocage du corridor de Latchine par Bakou

Moscou est extrêmement préoccupée par les violations croissantes du cessez-le-feu dans le Haut-Karabagh et le blocus en cours du corridor de Latchine, a déclaré, le 6 juillet dernier, la porte-parole du ministère russe des Affaires étrangères, Maria Zakharova.

« Selon les informations disponibles, la situation humanitaire dans la région se détériore. Nous avons le regret de déclarer

Suite à la page 6

Réel danger de nettoyage ethnique pour la population d'Artsakh

Davantage d'efforts internationaux sont nécessaires pour empêcher le nettoyage ethnique de l'Artsakh par l'Azerbaïdjan, a déclaré le ministre arménien des Affaires étrangères Ararat Mirzoyan lors d'une table ronde tenue lors du seizième forum de Dubrovnik, les 7 et 8 juillet dernier.

Mirzoyan a noté que l'Arménie négocie avec l'Azerbaïdjan de bonne foi, mais dans le processus de négociation et sur le terrain, elle fait toujours face à des menaces et à l'utilisation réelle de la force.

« Nous avons un blocus du Haut-Karabagh. Nous avons besoin de plus d'efforts internationaux pour empêcher le nettoyage ethnique », a-t-il déclaré.

Selon Ararat Mirzoyan, « les habitants du Haut-Karabagh courent un réel danger de nettoyage ethnique ».

« Si l'ordre mondial dont nous parlons, dont nous rêvons, est basé sur des valeurs, alors l'humanité a une chance. Je le répète encore une fois : nous parlons de vies humaines. Nous parlons maintenant de troubles mondiaux, de violations du droit international, mais nous en parlons depuis 2020, lorsque l'Azerbaïdjan a lancé une guerre d'agression au Haut-Karabagh, après quoi il a envahi à plusieurs reprises le territoire souverain de l'Arménie », a déclaré le ministre arménien.

L'Azerbaïdjan bloque la vanne du gazoduc Arménie-Artsakh

Selon Artsakhgas, le niveau de pression du gaz dans le seul gazoduc Arménie-Artsakh a commencé à baisser, ce qui signifie que la partie azerbaïdjanaise a fermé la vanne du gazoduc. « Dans les prochaines heures, il sera clair d'après le niveau de pression du gaz si le prochain arrêt sera complet ou partiel.

« Avec un tel changement de situation, la société Artsakhgas ne fournit à nouveau le gaz accumulé dans le pipeline qu'aux stations-service, arrêtant les travaux pour rétablir l'approvisionnement en gaz des autres consommateurs. Dans tous les cas, nous demandons à tous les consommateurs de rester vigilants et de respecter les règles de sécurité lors de l'utilisation du gaz, car une certaine quantité de gaz a déjà été pompée dans la section du réseau domestique.

« Nous vous informerons des développements supplémentaires dans un message séparé ».

L'approvisionnement en gaz, qui avait été totalement interrompu depuis le 21 mars, a été rétabli le 8 juillet. Pendant les 210 jours du blocus de l'Artsakh, l'approvisionnement en gaz a été interrompu par l'Azerbaïdjan durant un total de 143 jours, indique le communiqué.

Les efforts...

Suite de la page 5

Les anciens prisonniers de guerre arméniens ont déclaré à Lapshin : « Les services de renseignement arméniens leur ont strictement interdit de communiquer avec des journalistes ou des militants des droits de l'homme. On peut supposer que si cela est vrai, cela est dû à la situation actuelle précaire de l'Arménie, qui fait

tout ce qui est en son pouvoir pour éviter une nouvelle guerre d'agression par l'Azerbaïdjan ».

Lapshin a déclaré à l'Armenian Mirror-Spectator que les membres de la communauté juive américaine ne soutenaient pas ses activités de défense des droits humains pour l'Arménie. Ils lui ont dit : « Pourquoi avez-vous besoin de traiter avec l'Azerbaïdjan, parce que l'Azerbaïdjan est en fait l'allié d'Israël. D'accord, vous avez eu une mauvaise expérience avec l'Azerbaïdjan, mais il faut penser

De nouveaux horizons pour la coopération entre l'UE et l'Arménie

L'Arménie est à la recherche de nouveaux horizons pour la coopération avec l'Union européenne (UE) dans le domaine, entre autres, de la sécurité a déclaré le ministre arménien des Affaires étrangères Ararat Mirzoyan lors d'une table ronde durant le seizième forum de Dubrovnik, les 7 et 8 juillet.

« Au milieu de réformes démocratiques à grande échelle : renforcement des institutions démocratiques, protection des droits de l'homme, système judiciaire indépendant. Cela rapproche l'UE de l'Arménie et vice versa », a écrit sur Twitter le porte-parole du ministère arménien des Affaires étrangères, Ani Badalian.

26 millions de dollars pour la construction d'une nouvelle unité de production d'électricité à Hrazdan, Arménie

La Banque eurasienne de développement (EED) fournira 26 millions de dollars pour la construction d'une nouvelle unité de production d'électricité à la centrale thermique de Hrazdan en Arménie. L'accord de prêt a été signé avec H Energy Solutions (Groupe Tashir).

L'unité de puissance de 50 MW devrait produire environ 400 millions de kWh d'électricité par an. Il utilisera des équipements modernes et très efficaces qui répondent aux normes environnementales internationales, contribuant ainsi à la protection de l'environnement.

L'électricité produite par la nouvelle unité sera fournie au marché de l'électricité libre et concurrentiel d'Arménie et exportée vers d'autres pays.

Le projet contribuera à diversifier davantage la production d'électricité en Arménie et à améliorer son efficacité.

La centrale devrait être mise en service mi-2024.

Cette collaboration entre l'EED et le groupe Tashir est le deuxième projet visant à améliorer la sécurité énergétique de l'Arménie. En août 2022, la Banque eurasienne de développement a accepté de financer la modernisation des infrastructures et la fabrication d'appareils de mesure dans le cadre d'un programme de mise en œuvre de normes internationales de gestion et de systèmes de mesure automatisés en Arménie. L'EED a fourni 30 millions de dollars à cette fin dans le cadre d'un accord de prêt. En outre, le projet étend la production d'appareils de mesure de l'électricité à Erévan.

Dans le cadre de sa stratégie 2022-2026, l'EED met un accent particulier sur les petites économies. Depuis que l'Arménie s'est jointe à la Banque en 2009, l'EED a mis en œuvre 24 projets dans le pays, pour un total d'environ 508 millions de dollars. Cela comprend six initiatives, d'une valeur de 126 millions de dollars, dans l'agriculture, l'énergie et le secteur financier en 2022 et 2023.

Inquiétudes...

Suite de la page 5

qu'en raison d'une coupure d'approvisionnement, la population du Karabagh pourrait se retrouver sans stocks de nourriture, de produits de première nécessité et de médicaments », a déclaré le diplomate.

« Cela va à l'encontre des accords trilatéraux entre les dirigeants de Russie, d'Azerbaïdjan et d'Arménie, y compris les dispositions de la déclaration du 9 novembre 2020. Nous appelons Bakou et Erévan à résoudre tous les problèmes exclusivement par des moyens politiques et diplomatiques. Nous appelons la partie azerbaïdjanaise à débloquent le corridor de Latchine, à garantir la libre circulation des citoyens, des véhicules et des marchandises à des fins civiles », a ajouté la représentante officielle du ministère russe des Affaires étrangères.

Dans le même temps, Zakharova a noté que « les actions des casques bleus russes au Karabagh correspondront à l'évolution de la situation sur le terrain et iront bien sûr dans le sens des accords conclus entre les trois parties », a-t-elle souligné.

globalement. C'est cela la realpolitik. Ce que vous faites contre l'Azerbaïdjan est contraire à l'intérêt national d'Israël ».

Lapshin a dit regretter que la « communauté arménienne américaine soit si divisée et faible. Il y a de la méfiance à l'égard du gouvernement arménien et des autres, a-t-il dit, et cette situation l'a rendu émotionnellement déprimé », a rapporté Arkun.

« Si quelqu'un veut m'inviter à des réunions avec des militants des droits de l'homme ou des politiciens, même au ni-

veau de l'État, j'en serai plus qu'heureux », a-t-il déclaré à Arkun. Après Toronto et New York, il se rend à Los Angeles, San Francisco, Sacramento, Las Vegas, Seattle, Portland, Dallas, Miami et probablement Chicago, ainsi qu'à Vancouver au Canada. Plus tard cette année, il prévoit se rendre à nouveau en Arménie. Cependant, a-t-il ajouté, en raison de la situation politique instable, « je ne peux jamais savoir si je vais être autorisé à entrer en Arménie ».

Traduction N.P.

ABAKA

ENGLISH SECTION

MONDAY JULY 17, 2023

Nagorno-Karabakh people facing real threat of starvation, Armenia warns

Armenia's Foreign Ministry on Wednesday issued a statement on the humanitarian situation in Nagorno-Karabakh (Artsakh), which has been under blockade for 7 months now. The full statement is provided below.

"It has already been 7 months since the Azerbaijani authorities have illegally blocked the Lachin corridor, the lifeline linking Nagorno-Karabakh with the outer world.

All the actions undertaken by Azerbaijan around the Lachin corridor during these months, from demonstrations of fake eco-activists to the installation of an illegal checkpoint in the corridor and the well-known "punitive" blockade of movement, come to prove that these steps are clearly preplanned and aimed at creating conditions incompatible with life for the people of Nagorno-Karabakh and subjecting them to ethnic cleansing.

These actions of Azerbaijan not only directly contravene the Trilateral statement of November 9, 2020, but also clearly disregard the calls of the civilized community to lift the blockade of the Lachin corridor, the resolutions adopted by various parliaments and the legally binding orders of the International Court of Justice of February 22 and July 6. We would like to reiterate that in its latest Order of July 6, the Court stated that Azerbaijan's assertions of its compliance with the Court's Order of 22 February to ensure the unimpeded movement of persons, vehicles and cargo in both directions along the Lachin corridor, have nothing to do with reality.

During these months, the humanitarian crisis in Nagorno-Karabakh as a result of the blockade of the Lachin corridor has continued to deteriorate. It is further exacerbated by months-long disruption of the gas and electricity supply by Azerbaijan. Since June 15, the supply of food to Nagorno-Karabakh has been completely halted. Prior to this, during the unimpeded operation of the Lachin corridor, Nagorno-Karabakh was receiving approximately 400 tons of cargo, whereas, after December 12, the amount of food transported through the Russian peacekeeping contingent decreased by tenfold. Currently, the population of Nagorno-Karabakh is facing a real threat of starvation, as the supply of all types of goods has been completely prohibited. The information circulated in Azerbaijani media yesterday about an attempted transportation of tobacco and mobile phone batteries, on the one hand, demonstrates a desperate situation of the population of Nagorno-Karabakh that undermines their dignity and, on the other hand, once again highlights the impossibility of unhindered movement of cargo.

The same situation has developed in the healthcare sector. There is a clear shortage of medicine required for proper medical care. Consequently, several vulnerable groups, including pregnant women, cancer and diabetes patients and children face serious health problems. There has already been an increase in mortality rates in Nagorno-Karabakh.

Only a few people were able to reach Armenia through the ICRC to receive urgent medical care. They and their accompanying persons were subjected to humiliating procedures and degrading treatment, having been filmed and subsequently exploited by the Azerbaijani propaganda machine as a tool to falsely depict an unhindered movement of people through the Lachin corridor.

It is unfortunate that during these months, the international community and international humanitarian organizations have been unable to gain humanitarian access to Nagorno-Karabakh to conduct a proper fact-finding mission and provide humanitarian aid.

Under such circumstances, Armenia expects that the international community will use all available tools to ensure the implementation of the legally binding orders of the International Court of Justice of February 22 and July 6, 2023 on the opening of the Lachin corridor. This is crucial to prevent a humanitarian catastrophe in Nagorno-Karabakh and stop the policy of ethnic cleansing. The civilized world cannot and should not tolerate such actions and disdain of the legally binding Orders of the International Court of Justice."

Karabakh ombudsman: I demand from Red Cross to light the red alarm button of danger of genocide

The situation in Artsakh is critical. Artsakh (Nagorno-Karabakh) Human Rights Defender (ombudsman) Gegham Stepanyan noted this on Facebook. He added as follows:

"For a month, Artsakh has been completely cut off from humanitarian access, being literally besieged by Azerbaijan. Since June 15, the intentional and total ban on transportation of food and essential goods by Azerbaijan threatens the lives of 120,000 people of Artsakh. Since yesterday, Azerbaijan has also blocked the two-way transportation of patients and medicines by the ICRC (International Committee of the Red Cross).

"The Russian peacekeepers transport cargo for their maintenance by helicopters, while the entire population of Artsakh is under the threat of starvation, and the international actors do not take any steps other than statements. The international community waits for thousands of people to perish to then hypocritically express its regret.

"I demand from the International Committee of the Red Cross to light the red alarm button of the danger of genocide. You can do it.

"My people are betrayed by everyone's criminal indifference.

"I repeat, the situation in Artsakh is critical."

Warlick: West should discuss Karabakh with Russia but Moscow needs to give impulse that it's ready to collaborate

In order to achieve a lasting solution to the Nagorno-Karabakh issue, it is necessary to discuss this issue with Moscow, but the latter needs to give an impulse to Washington and Brussels that it is ready to collaborate. James Warlick, the former US Co-Chair of the OSCE Minsk Group, expressed such a view on the air of "Factor of Power" program of Armenian News-NEWS.am.

Russia emphasizes that by mediating in the Armenian-Azerbaijani negotiations, the West aims to reduce Russian influence in the South Caucasus, and the United States views the European Union as a reliable partner. When asked whether it is possible to achieve a lasting settlement without Russia's engagement, taking into account that Russian peacekeeping forces are stationed in Artsakh (Nagorno-Karabakh), making the life of Armenians there possible, Warlick noted that it is impossible to ignore Russia's role in Nagorno-Karabakh.

"Russia has its hands full now and relations of Russia not just with the United States but with European Union are at perhaps the lowest that have been in our history together. The ball is in Moscow's court. If it wants to play a productive role in full settlement in Nagorno-Karabakh, it needs to make that clear to Washington and play a productive role, not the only role but a productive role. You can't neglect the fact that there are Russian peacekeepers on the ground and that Russia was instrumental in bringing about a settlement. We can't neglect that. But Moscow needs to make clear that they are going to play a productive role in working together with Washington and the UN to find a kind of lasting settlement that the region deserves. Quite frankly, I am not sure that Moscow is prepared to do that, and we have to be suspicious of Moscow's intentions here," Warlick said.

At the same time, the retired American diplomat is convinced that in order to achieve a lasting solution to the Nagorno-Karabakh issue, it is necessary to discuss it with Moscow.

"Perhaps this is one of the very few issues where Washington and Moscow and Brussels can actually cooperate to find a settlement that is in everyone's interest," Warlick stressed.

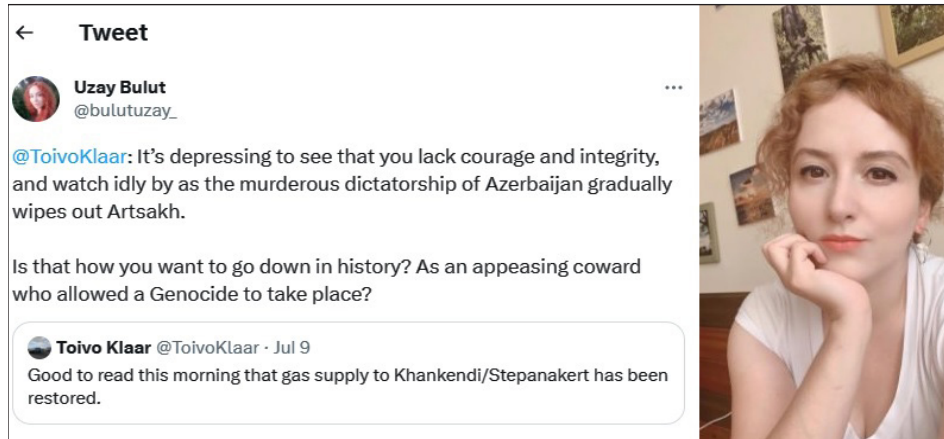
Armenia MoD: Azerbaijan fired at Armenian positions

From 1:40pm to 1:50pm Wednesday, the units of the Azerbaijani armed forces opened fire—from rifles of various calibers—in the direction of the Armenian positions located in the Ishkhanasar village area Syunik Province. Armenian News-NEWS.am learns about this from the Ministry of Defense of Armenia.

No other details were reported.

Turkish reporter accuses EU's Klaar of inaction as Azerbaijan 'wipes out' Artsakh

Turkish journalist Uzey Bulut has reacted to EU special envoy Toivo Klaar's social media post on the brief restoration of gas supply to Artsakh (Nagorno-Karabakh), accusing him of inaction on Azerbaijan's plans to commit a genocide in Artsakh. "Good to read this morning that gas supply to Khankendi/Stepanakert has been restored," Klaar, the EU special representative for the South Caucasus and the crisis in Georgia, tweeted early on Sunday after Azerbaijan briefly unblocked gas supply to Artsakh.

"It's depressing to see that you lack courage and integrity, and watch idly by as the murderous dictatorship of Azerbaijan gradually wipes out Artsakh," Bulut tweeted, addressing the EU envoy.

"Is that how you want to go down in history? As an appeasing coward who allowed a Genocide to take place?" she added.

Armenian MFA welcomes US Court order on Lachin corridor, calls on international actors to ensure its implementation

The Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia has welcomed the Order of the International Court of Justice of 6 July 2023, the complete text of which was communicated to the parties on 11 July 2023.

The Court unanimously reaffirmed its 22 February 2023 Order obligating Azerbaijan, pending the final decision in the case, in accordance with its obligations under the Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination "to take all measures at its disposal to ensure unimpeded movement of persons, vehicles and cargo along the Lachin Corridor in both directions".

The Court unanimously confirmed with its 6 July 2023 legally binding Order that the 22 February 2023 Order "applies without limitation" to the checkpoint established by Azerbaijan and the existence and operation of the Azerbaijani checkpoint on the Lachin Corridor plausibly constitutes racial discrimination.

"It is important to highlight that the Court considered that "the tenuous situation between the Parties confirms the need for effective implementation" of that Order, which was taken to prevent an imminent risk of irreparable harm to ethnic Armenians' rights under the CERD and which has been and is still being intentionally disregarded by Azerbaijan," the Foreign Ministry said in a statement.

"Thus, the 6 July 2023 Order of the Court reaffirms Azerbaijan's international legal obligation to take all measures at its disposal to ensure unimpeded movement of persons, vehicles and cargo along the Lachin Corridor in both directions, and therefore to immediately cease the operation of its checkpoint, as it unquestionably impedes the rights under the CERD of Armenians living in Nagorno-Karabakh," it added. The Foreign Ministry stressed that the July 6 Order of the Court once again proves that Azerbaijan's assertions of its compliance with the Order of the Court of 22 February 2023 were false and manipulative.

The Ministry called on other international actors, and the UN Security Council in particular, to take all steps to ensure the immediate and effective implementation of the Court's Order by Azerbaijan.

Mortality rate has increased in Artsakh under siege

The mortality rate has increased in Artsakh under blockade, Spokesperson for the Ministry of Foreign Affairs Ani Badalyan says.

"During unimpeded operation of the Lachin Corridor, Nagorno Karabakh was receiving approximately 400 tons of cargo. Since June 15, supply of food to Nagorno Kwrabakh has been completely halted and

the population faces a real threat of starvation, as supply of all types of goods has been completely prohibited," the Spokesperson said in a Twitter post.

"The same situation developed in healthcare sector: clear shortage of medicine required for proper medical care, vulnerable groups, including pregnant women, cancer and diabetes patients, children face serious health problems. The mortality rates Nagorno Karabakh," Badalyan said.

EU renews call to Azerbaijan to ensure unrestricted movement of people and goods via the Lachin corridor

The EU strongly supports the activities of the ICRC as the only major humanitarian organization present in the South Caucasus, Nabila Massrali, Nabila Massrali, Spokesperson for Foreign Affairs and Security Policy, said in a statement. "It is providing crucial humanitarian assistance and protection to those in need, in accordance with the humanitarian principles of neutrality, independence and impartiality," she said.

"Their work along the Lachin corridor has been exclusively focused on providing the essential needs for the Armenian population in Karabakh and much needed humanitarian assistance. It is the responsibility of the Azerbaijani authorities to ensure that ICRC can continue its operations and prevent a potential humanitarian crisis," the Spokesperson noted.

"The EU strongly supports the crucial role of the ICRC in the region, and reiterates its call for Azerbaijan to ensure the unrestricted movement of people and goods via the Lachin corridor," she concluded.

No unauthorized goods found in any ICRC vehicle passing through Lachin Corridor

The International Committee of the Red Cross (ICRC) on Tuesday issued a statement on transport of unauthorized goods across the Lachin Corridor, the sole road linking Artsakh (Nagorno-Karabakh) to Armenia.

"The ICRC is aware of concerns raised about the transport of unauthorised goods across the Lachin Corridor and does not support any such activity. No unauthorized material has been found in any vehicle belonging to ICRC. All cargo is subject to customs checks by the Republic of Azerbaijan," the Red Cross said.

"However, we regret that without our knowledge four hired drivers tried to transport some commercial goods in their own vehicles which were temporarily displaying the ICRC emblem. These individuals were not ICRC staff members and their service contracts were immediately terminated by the ICRC.

"Our work along the Lachin Corridor is always strictly humanitarian. This essential work, which has allowed more than 600 patients to be evacuated for medical care and for medical supplies, food, baby formula and other essentials to reach health care facilities and families, must be allowed to continue. This work is always done with the agreement of the sides and makes a difference to the lives of thousands of people," reads the statement.

Azerbaijan suspended the passage through the Lachin Corridor checkpoint after accusing the Red Cross of "smuggling" unauthorized goods to Nagorno-Karabakh earlier on Tuesday.

ՊԱՔՈՒ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՓԻՌԻ ԿԱՅԱՆԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵ ԻՐԻԷ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆ

Դրացի երկրի գերիշխանության նկատմամբ տարածքային յաակնություններու յայելեալ մէկ բացայայտ քարոզչութիւն կը նկատենք Պաքու Հանրային պատկերասփիռի կայանէն եղանակի տեսութեամբ Հայաստանի Հանրապետութիւնը, ներառեալ մայրաքաղաք Երեւանը, երբ կը ներկայացնէ իբրեւ Ատրպէյճան: Այս մասին իր թուիթթրեան էջին վրայ գրած է Հայաստանի Հանրապետութեան արտաքին գործոց նախարարութեան բանբեր՝ Անի Բադալեան: «Հիւանդ պատրանքներն ու թշնամական հռետորաբանութիւնը պէտք է կտրականապէս մերժուին», աւելցուցած է ան:

ՀԱՅ-ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԱԿԱՆ ... Շար. - էջ 4- ԷՆ

քային յաակնութիւնները եւս բաւականին մեծ էին եւ ինչպէս 1919-ին, այնպէս ալ 1920-ին, չէին համապատասխաներ այն ներուժին, որ իրա-կանութեան մէջ կը ներկայացնէր Հայաստանը:

Անհանդուրժողական այդ մթնոլորտին մէջ, ինչպէս 1918-1920 թթ., այնպէս ալ հետագային, հայերն ու ատրպէյճանցիները այդպէս ալ չցանկացին առանց երրորդ կողմի միմեանց հետ նստիլ եւ որոշել երկու հանրապետութիւններուն սահմանները:

Սկիզբը միջնորդը Օսմանեան կայսրութիւնն էր, հետագային՝ Երոպան ու Ամերիկան: Հետագային Այսրկովկասի խորհրդայնացման արդիւնքով (առաջինը խորհրդայնացած Ատրպէյճանը Կարմիր բանակի աջակցութեամբ Հայաստանէն պահանջեց Ղարաբաղէն եւ Զանգեզուրէն դուրս բերել զօրքերը: Այնուհետեւ Ատրպէյճանը պահանջներ ներկայացուց նաեւ Շարուր-Դարալակեազի գաւառներու նկատմամբ՝ Նախիջեւանի, Օրտուպատի եւ Ճուլֆայի հետ միասին) վճռական դարձաւ պուլշեիկեան Ռուսաստանի դերակատարութիւնը: Նոյեմբեր 29-ին խորհրդային կարգեր հաստատուեցան նաեւ Հայաստանի մէջ եւ թուաց, թէ հարեւան հանրապետութիւնների նուաճողական նկրտումները Հայաստանի հանդէպ կը նուազին: Սակայն խորհրդային կարգերու հաստատումէն յետոյ երեք հանրապետութիւններուն սահմանային տարաձայնութիւնները չպակսեցան, այլ ընդհակառակը՝ աւելցան: Պարզապէս, նախորդ տարիներուն համեմատ, խորհրդային ղեկավարները զանոնք խաղաղ ճանապարհներով կը փորձէին լուծել: Խորհրդային Ռուսաստանի այդ «խաղաղասիրութեան» արդիւնքով 1921-ի Մարտի 16-ին կնքած Մոսկուայի պայմանագիրով Նախիջեւանի մարզը եւ Շարուրը յանձնուեցան Ատրպէյճանին եւ Հայաստանը նոր սահման ստացաւ Ատրպէյճանի հետ: Ըստ հայ-ատրպէյճանական յանձնաժողովի որոշման այդ սահմանը կը սկսէր Ուրմիա գիւղէն ու Արագոտայեան (Երասխ) կայարանէն:

1922 թ. Մարտի 12-ին կը ձեւաւորուի Անդրկովկասի Դաշնային Հանրապետութիւնը, որու կազմի մէջ կը մտնեն երեք հանրապետութիւնները: Անոնց սահմաններու գծագրմամբ կը զբաղուէր 1924 թ. Յունուարի 30-ին յատուկ ստեղծուած յանձնաժողովը, որը կը կրէր «Հողային եւ անտառային վեճերը լուծող յանձնաժողով» անուանումը: 1930 թ. Սեպտեմբերի 22-ին այն կը լուծարուի, քանի որ սահմանային-տարածքային խնդիրները միշտ ալ կ'ուղեկցէին միմեանց հետ բախումներով: Յանձնաժողովի պարտականութիւնները կը սկսի կատարել Անդրդաշնութեան հողագործութեան ժողկոմիտէն:

1923-ին Ատրպէյճան առաջ քաշեց Կարմիր Քուրտիստանի ծրագիրը, որուն համաձայն կը ստեղծուէր չէզոք շրջան մը, որ ֆիզիքապէս կը տարանջատէր Հայաստանը եւ Ատրպէյճանը եւ կը մեղմէր անոնց միջեւ առկայ լարուածութիւնը: Այդ ծրագիրը կը նախատեսէր Քարվաճառի (Քելբաջար), Լաչինի (Բերձոր) եւ Խորհրդային Հայաստանի հարաւային որոշ շրջաններու յանձնում Խորհրդային Ատրպէյճանին՝ որպէս Կարմիր Քուրտիստանի տարածքներ: Ըստ էութեան, թէեւ այդ կը նշանակէր Ղարաբաղը քիւրտերով շրջապատել, Խորհրդային Հայաստանի պաշտօնէաները չէին մարտնչուիլ այդ առաջարկին: Եւ քանի որ այդ տարիներուն Ատրպէյճանի մէջ կ'ապրէր 30-35 հազար քիւրտ, այդ պատճառաբանութեամբ ալ 1928-1930 թուականներուն Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի հազար քառակուսի քիլոմետրէն աւելի ռազմավարական կարեւորութեան տարածքներ յանձնուեցան Ատրպէյճանին: Այդպիսով, 1920-ականներու վերջը Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի միջեւ ձեւաւորուած սահմանը շատ տարբեր էր անորմէ, որ գծուած էր երկու հանրապետութիւններու խորհրդայնացման ժամանակ՝ 1920-ին, երբ անոնց միջեւ սահմանային խնդիրներ ծագած էին հիմնականօրէն Դիլիջան եւ Ղազախ, Մեղրիի եւ Զեպարայի գաւառներու, Շամշատիի եւ ատրպէյճանական

ՆԱԹՕ-Ի ԳԱԳԱԹՆԱԺՈՂՈՎԸ ՀԱՍՏԱՏԱԾ Է ՌԻԿՐԱՆԻԱՅԻՆ ՈԱԶՄԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԲԱԶՄԱՍԵԱՅ ԾՐԱԳԻՐԸ

ՆԱԹՕ-ի երկրները հաստատած են Ուկրանիային ռազմական օգնութեան բազմամեայ ծրագիրը եւ Ուկրանիա-ՆԱԹՕ խորհուրդի ստեղծումը: «Արմենփրէս»-ի փոխանցմամբ այս մասին կը յայտնէ ՏԱՍՍ-ը՝ վկայակոչելով ՆԱԹՕ-ի գլխաւոր քարտուղար Յենս Սթոլթենբերգի յայտարարութիւնը:

«Այսօր դաշնակիցները համաձայնած են երեք տարրերից բաղկացած փաթեթ՝ Ուկրանիան ՆԱԹՕ-ին մօտեցնելու համար: Առաջին տարրը բազմամեայ ծրագիր է, որը կ'օգնի վերակառուցել Ուկրանիայի պաշտպանութեան եւ անվտանգութեան ոլորտը եւ խորհրդային տարբերակէն անցնել ՆԱԹՕ-ի չափանիշներուն: Երկրորդ տարրը Ուկրանիա-ՆԱԹՕ նոր խորհուրդի ստեղծումն է՝ խորհրդակցութիւններու եւ որոշում կայացնելու հարթակ, որտեղ մենք հաւասար կ'լինենք Քիեւի հետ», - ըսած է ան:

Սթոլթենբերգը յայտնած է, որ խորհուրդի առաջին նիստը տեղի կ'ունենայ Յուլիս 12-ին՝ Վլադիմիր Զելենսկիի մասնակցութեամբ:

Գետաբեկի շրջաններուն վարչատնտեսական սահմանագիծերուն վրայ: Հարկ է ընդգծել, որ Խորհրդային Հայաստանի ղեկավար գործիչները՝ ի տարբերութիւն իրենց ատրպէյճանցի գործընկերներուն, այնքան ալ հետեւողական չեն եղած սահմանային հարցերուն նկատմամբ, որուն հետեւանքով Հայաստանը 1922-1936 թուականներուն կորսնցուցած է իր տարածքներուն մէկ մասը եւ սեղմուած 29800 քառ. քմ-ի սահմաններուն մէջ:

Նկատենք, որ երբ Ատրպէյճանն ու Հայաստանը արդէն խորհրդայնացած ու մաս կազմած էին Խորհրդային Միութեան, սահմաններուն հարցը կը լուծէր Մոսկուան, որուն մասնակցութեամբ նաեւ տեղի կ'ունենար երկու հանրապետութիւններուն միջեւ հողային փոխանակումները, որոնք բազմաթիւ էին եւ որոնց հետեւանքով Խորհրդային Հայաստանի տարածքը 30,948 քառակուսի քիլոմետրէն դարձած էր 29,743, այսինքն՝ շուրջ 1,2 հազար քառակուսի քիլոմետրով նուազ: Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի, Հայաստանի եւ Վրաստանի միջեւ տարածքային փոխանակումներ խորհրդային տարիներուն եղած են բազմիցս, յատկապէս 1922-1936 թուականներուն, երբ հարեւան երեք հանրապետութիւնները Անդրֆետերացիա միասնական անուան տակ՝ Թիֆլիս մայրաքաղաքով, մաս կը կազմէին ԽՍՀՄ-ին:

Ներկայացնենք մի քանի փոխանակումներ:

Մեղրիի շրջանի թաթաբնակ (հետագային ատրպէյճանական դարձած) Նիվատի, այսօր՝ Նոնաձոր գիւղը միայն 1928-ին միացուած է Խորհրդային Հայաստանին, իսկ մինչ այդ եղած է Խորհրդային Ատրպէյճանի կազմին մէջ: Նախիջեւանի քանի մը սահմանային հայկական գիւղեր միացուած են Վայքի՝ նախկին Ազիզպետրովի շրջանին:

Արծուաշէնը 1927-ին միջերկիր չէր Ատրպէյճանի ներսը, այլ կը պատկանէր անոր Գետաբեկի շրջանին, իսկ Վարդենիսի եւ Զեմբուկի միջեւ գտնուող Ալ լճերը Հայաստանի կազմին մէջ էին, այլ ոչ Քելբաջարի:

Ինչպէս կը վկայեն քարտեզագիրները, 1927-ին հրատարակուած քարտեզին մէջ, որ պահուած է Մոսկուայի Ռուսական պետական գրադարանին մէջ, յստակ նկատելի է, որ հայ-ատրպէյճանական հողային փոխանակումներու վերջնարդիւնքով Հայաստանը աւելի կորսնցուցած է, քան շահած:

Ամենաակնառու կորուստը Լաչինի շրջանին մէջ էր: Խորհրդային Հայաստանն ու Ատրպէյճանի կազմին մէջ 1923-ին ձեւաւորուած Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզը (ԼՂԻՄ) ընդհանուր սահման ունեցած են սակայն տարիներու ընթացքին այն վերացուած է: 1992-ին Մայիսի կեսերուն, երբ բացուեցաւ Լաչինի մարդասիրական միջանցքը, Հայաստանի եւ Արցախի միջեւ ցամաքային հեռաւորութիւնն արդէն հասած էր 7 քիլոմետրի:

1936-ին Խորհրդային Միութեան նոր սահմանադրութեամբ Ատրպէյճանի, Հայաստանի եւ Վրաստանի Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութիւնները առանձին-առանձին մտած են ԽՍՀՄ-ի կազմին մէջ: Երեք հանրապետութիւններուն սահմանները վերջնականապէս հաստատուած է ԽՍՀՄ երկրաբանութեան եւ քարտիսագրութեան կոմիտէներու կողմէն:

Նկատենք, որ ՌԴ-ի կոմունիստական վերնախաւը, ինչպէս միւս բոլոր կարեւոր դէպքերուն մէջ, այնպէս ալ այսրկովկասեան երեք հանրապետութիւններուն միջեւ գոյութիւն ունեցող սահմանային հարցերը՝ որպէս կանոն, կը լուծուէր կուսակցական վերնախաւի կամայական որոշումներով եւ մեծ մասամբ ի վնաս Հայաստանի: Իսկ անհամաձայնութիւններն ու դժգոհութիւնները «կը պարուրուէին» համաշխարհայինի եւ ժողովուրդներու յաւերժ բարեկամութեան կապանք- շղարշով:

Մեր օրերուն նոյնպէս հիմնախնդիրն լուծման լուծումներ կը փորձէ գտնել դեռեւս տարածաշրջանին մէջ վճռական ձայնի իրաւունքը պահպանող Ռուսաստանի Դաշնութիւնը:

Շարունակութիւնը՝ «Յետխորհրդային շրջան» յաջորդիւ

ՊԱՅՐԱՍՈՎ ԶԱԽԱՐՈՎԱՅԻ ԿՈՉԻՆ. «ՄԵՆՔ ՄԵՐ ԶԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՈՉ ԹԵ ՌԵԷ ՄԵԿՈՒ ԿՈՉԵՐՈՎ ԿԸ ՎԱՐԵՆՔ, ԱՅԼ ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐԷՆ ՄԵԿՆԵԼՈՎ»

Ատրպեյճանի արտաքին գործոց նախարար Ճեյհուն Պայրամով, մեկնաբանելով Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան բանբեր Մարիա Զախարովայի՝ Լաչինի միջանցքի փակման վերաբերեալ յայտարարութիւնը, ըսած է, որ լսած է կոչերը, պէտք է վերլուծել, սակայն Ատրպեյճանը իր քաղաքականութիւնը կը վարէ ոչ թէ ռեւէ մէկու կոչերով առաջնորդուելով, այլ ազգային շահերէն մեկնելով:

Յիշեցնենք, որ Զախարովա մամլոյ ասուլիսի ընթացքին ըսած էր, որ Մոսկոյի ծայրայեղ մտահոգումը է Լեռնային Ղարաբաղի մէջ զինադադարի դրութեան խախտման յաճախակի դարձած դէպքերով եւ Լաչինի միջանցքի շարունակուող շրջափակումով:

«Ատրպեյճանական կողմին կոչ կ'ուղղենք ապաշրջափակելու Լաչինի միջանցքը, ապահովելու ատոյժ քաղաքացիներու, փոխադրամիջոցներու, բեռներու՝ քաղաքային նպատակներով անխոչընդոտ տեղաշարժը», նշած էր Զախարովան:

«Ի հարկէ, կոչերը պէտք է լսել: Կարեւոր է զանոնք վերլուծել, եւ մենք ատիկա կ'ընենք, կուտանք համարժէք պատասխաններ... Ատրպեյճանը իր տեսակետը ունի հարցերը միջազգային օրէնքի արժեքափերուն եւ սկզբունքներուն համապատասխան լուծելու վերաբերեալ: Մենք մեր քաղաքականութիւնը կը վարենք ոչ թէ ռեւէ մէկու կոչերով, այլ մեր ազգային շահերէն մեկնելով: Վըստահ ենք, որ այս քաղաքականութիւնը դրական արդիւնքներու պիտի յանգեցնէ», ըսած է Պայրամով:

ՍՈՒՄԿԱՅԻԹԻ ԴԱՏԱՐԱՆԸ ԱՌԵԻԱՆԳՈՒԿԱԾ ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԱԾ Է 11,5 ՏԱՐՈՒԱՆ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

Սումկայիթի ծանր յանցագործութիւններու դատարանը 26 Մայիսին Հայաստանի Հանրապետութեան գերիշխան տարածքէն առեւանգուած հայ զինուորներ՝ Յարութիւն Յովակիմեանն ու Կարէն Ղազարեանը, դատապարտած է 11,5 տարուան բանտարկութեան: Այս մասին կը հաղորդեն ատրպեյճանական լրատուամիջոցները:

Դատախազը անոնց համար պահանջած է 12 տարուան բանտարկութիւն: Վերջնական մեղադրանքին համաձայն, ամբաստանեալները 26 Մայիսի ժամը 19:00-ի մօտ «Հայաստանի Հանրապետութեան զինեալ ուժերու ներթափանցման խումբի կազմին մէջ խումբ մը անձերու հետ նախնական համաձայնութեամբ՝ ապօրինի ձեռք բերուած հրազէնով եւ ռազմամթերքներով՝ ուժ գործադրելով պետական սահմանապահ ծառայութեան Զանգեւանի սահմանապահ ջոկատի զինուորներու նկատմամբ, խախտած են Ատրպեյճանի պետական սահմանը, ինչպէս նաեւ Ատրպեյճանի տարածքին մէջ ահաբեկչութիւն գործելու նպատակով՝ մաքսանենգ ճամբով զէնք եւ զինամթերք ներմուծելով Զանգեւանի շրջանի Ռազդարա գիւղ, կրակ բացած են տեղակայուած զօրամասի զինուորներու ուղղութեամբ:

Աւարտին յիշենք, որ հայ զինուորներուն նկատմամբ քրեական գործը յարուցանուած էր 26 Մայիսին:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

1-Առ ի գնահատանք եւ քաջալերանք թէքէան Մշակութային Միութեան վարչութեան տարած բեղուն եւ կայտառ միութենական աշխատանքին Տէր եւ Տիկին Հրաչ եւ Անի Թորիկեան եւ Տէր եւ Տիկին Սարգիս եւ Սիւզան Գրիգորեան Միութեանս կը նուիրեն 250-ական տոլար:

2-Որպէս քաջալերանք եւ գնահատանք ԹՄՄ եւ ՌԱԿ վարչութիւններու միատեղ կազմակերպած զուարճալի եւ յաջող Գանատայի օրոյայ խրախճանքին առթիւ Տօթթ. եւ Տիկին Հրայր եւ Մանուշ Տէր գեորգեան, Տէր եւ Տիկին Աւետիս եւ Արշօ Ճիհանեան Միութեանս կը նուիրեն 200-ական տոլար:

ԻՐԱՔԻ ՄԵՋ ԱՌԵԻԱՆԳԱԾ ԵՆ ԻՍՐԱՅԷԼԱՅԻ ՅԱՅՏՆԻ ԼՐԱԳՐՈՂԸ, ՈՐ ԿԸ ԲԱՑԱՅԱՅՏԵՐ 44-ՕՐԵԱՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԻ ԿՈՂՍԷ ՍՈՒՐԻԱՅԻ ՎԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԳՐԱՒՈՒՄԸ

Քանի մը ամիս առաջ Իրաքի մէջ անհետացած Իսրայէլի եւ Ռուսիոյ քաղաքացի էլիզապէթ Յուրգովը պատանդ վերցուած է շիաներու խմբաւորման կողմէն: Այս մասին, ըստ factor.am-ի՝ գրած է DW-ի ռուսական ծառայութիւնը՝ վկայակոչելով Իսրայէլի վարչապետ Բենիամին Նեթանիահուի գրասենեակէն փոխանցուած տեղեկութիւնները:

«Էլիզապէթ Յուրգովը դեռ ողջ է, մենք կը կարծենք, որ անոր ճակատագրին եւ անվտանգութեան պատասխանատուութիւնը կը կրէ Իրաքը», - նշուած է յայտարարութեան մէջ: Այդ հարցով կը զբաղին Իսրայէլի համապատասխան մարմինները: Կը նշուի, որ Յուրգովը գիտնական է, ան մեկնած է Իրաք սեփական նախաձեռնութեամբ՝ դոկտորական ատենախօսութիւն գրելու եւ ԱՄՆ Փրինսթընի համալսարանին համար հետազոտութիւններ կատարելու նպատակով: Քանի որ Իսրայէլի քաղաքացիներուն չեն արտօներ մուտք գործել Իրաք, ան օգտագործած է իր ռուսական անձնագիրը:

Նշենք, որ Յուրգովը նաեւ լրագրող է, Մերձավոր Արեւելքի ուսումնասիրութիւններով յայտնի հետազոտող: Ան առաջիններէն էր, որ Արցախեան 44-օրեայ պատերազմէն առաջ ու ընթացքին կը բացայայտէր եւ կը լուսաբանէր, թէ ինչպէս թուրքիան սուրիացի վարձկանները կը տեղափոխէ Ատրպեյճան՝ ԼՂ-ի դէմ յարձակման մասնակցելու համար: Ան նման բովանդակութեամբ ունի շարք մը հրապարակումներ:

Իսրայէլացի անանուն դիւանագետն ալ Jerusalem Post-ին յայտնած է, որ Յուրգովը անհետ կորսուած է Մարտ ամսէն ի վեր: Twitter-ի վրայ անոր վերջին գրառումը եղած է Մարտ 21-ին:

ԹՈՅՎՈ ՔԼԱՍՐ. «ՇԱՏ ԿԱՐԵՒՈՐ Է, ՈՐ ԱՌԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱՓՎԿՈՒՄՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒԻ ՈՒԺԱՆԻԹԻ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄԸ, ԼԱԶԻՆԻ ՄԻՋԱՆՅՔՈՎ ՏԵՂԱՇԱՐԺԸ»

Հարաւային Կովկասի եւ Վրաստանի ճրգնաժամի հարցերով Եւրոպական Միութեան յատուկ ներկայացուցիչ՝ Թոյվօ Քլասար, արձագանգելով Արցախի կազմաւտակարարման՝ կարճ ժամանակով վերականգնման առնչուած կացութեան, «Թուիթթըր»-ի իր էջին վրայ գրած է. «Խոստումնալի սկսած օրը կրկին ամառուցեցաւ հիասթափութեամբ եւ յուսախաբութեամբ: Ինչպէս Եւրոպական Միութիւնը բազմիցս կրկնած է, շատ կարեւոր է, որ ուժանիւթի մատակարարումը վերականգնուի առանց սահմանափակումներու, ինչպէս նաեւ Լաչինի միջանցքով մարդոց եւ ապրանքներու տեղաշարժը»:

Շաբաթ երեկոյեան վերականգնուած էր Արցախ կազմաւտակարարումը, սակայն Կիրակի կէսօրին ատրպեյճանական կողմը դարձեալ մատակարարումը լրիւ արգելափակած էր:

Եւրոպական Միութեան յատուկ ներկայացուցիչը Կիրակի օր եւս «Թուիթթըր»-ի վրայ գրառում կատարած էր՝ նշելով. «Պաքու-Ստեփանակերտ իրական երկխօսութիւն պէտք է սկսի՝ նպատակ ունենալով ապահովել այլընտրանքներ բռնութեան, ձեւաւորել այնչափ անհրաժեշտ վստահութիւն եւ երաշխաւորել արժանապատուութիւնը: Եւրոպական Միութիւնը անհամբեր կը ըստպատ Հայաստանի եւ Ատրպեյճանի ղեկավարներուն հետ պրիքստելեան եռակողմ հանդիպումին»:

Աւարտին յիշենք, որ Պրիքստելի մէջ Հայաստանի Հանրապետութեան վարչապետին եւ Ատրպեյճանի նախագահին՝ Եւրոպական խորհուրդի նախագահին մասնակցութեամբ հանդիպումը նախատեսուած է 21 Յուլիսին:

